

Standardisert nettspråk i protest eller respekt? Ortografiske avvik i politisk CMC

Geir Bakkevoll
UiT Noregs arktiske universitet

Samandrag

Denne artikkelen er basert på ei kvantitativ undersøking av 1949 ytringar frå “Nordnorsk debatt” under valkampen i 2017. Eit sentralt funn er at nettspråket følger dei norske rettskrivingsnormalane monaleg meir i diskusjonar om samepolitikk enn om andre politiske tema. I det samla materialet har 54 prosent av ytringane minst eitt ortografisk avvik. Då bryt kommentaren eller svaret på Facebook med dei to norske rettskrivingsnormalane når språkbrukarane kortar ned på orda eller brukar teikn eller bokstavar på ein måte som er utanfor standarden i dei offisielle norske rettskrivingane. Då kan vi seie at norma i nettspråk om politikk er vidare enn den offisielle rettskrivinga. Denne overvekta av ortografiske avvik ser likevel ikkje ut til å vere skapt av språkbrukarar som ikkje meistrar standarden, og dei representerer neppe det mange oppfattar som språkleg forfall. Heller ikkje munnlegmarkørar som forsterkar prosodien eller viser oppøsing, dominerer i materialet. Det er derfor ikkje hald for å seie at slike ortografiske avvik er ikoniske eller at den konfronterande stilen er essensen i politisk CMC. I Facebook-diskusjonane om samepolitikk har derimot berre 44 prosent av ytringane ortografiske avvik. Artikkelen lanserer to alternative tolkingar av denne signifikant lågare delen ortografiske avvik. Den eine, og konsensusorienterte tolkinga, er at språkbrukarane i respekt for denne betente saka vel det mest nøytrale skriftspråket dei kjenner. Den andre, og konfliktorienterte tolkinga, er at dette er språkhandlingar som indekserer at ein vil vere lojal mot eller favorisere den norske kulturen og språket framfor den samiske. I så fall brukar debattantane, bevisst eller ubevisst, språkleg variasjon for å styrke det språklege hegemoniet til majoritetskulturen. I artikkelen argumenterer eg for den konfliktorienterte tolkinga, for det første fordi menn er sterkt overrepresenterte i desse debattane. Tolkinga blir ytterlegare styrkt i den siste delen av artikkelen, som samanliknar CMC i debattane om samepolitikk og innvandringspolitikk.

Nøkkelord: CMC, nettspråk, moralsk panikk, ortografiske avvik, sosiale medium, samisk, samepolitikk, innvandringspolitikk

1 Innleiing¹

Mange meiner og få veit mykje om den norske språkbruken i sosiale medium, altså språk i datamediert kommunikasjon (heretter CMC for det engelske *Computer Mediated Communication*). Eit av dei seinaste eksempla kjem frå Kjell Magne Bondevik (2019), som seier den offentlege debatten i sosiale medium er prega av “[e]t språklig forfall, ja rett og slett ‘søppel’”.

Slik skriv den tidlegare statsministeren seg inn i den folkelingvistiske tradisjonen prega av uro for at CMC øydelegg både språket, moralen og sosiale strukturar (Thurlow 2006). Dette negative bildet kallar Thurlow (2006:688) moralsk panikk (*moral panic*). Stæhr (2016:171) skildrar eit liknande ordskifte om CMC i Danmark: “Here deviation from the standard is treated as treachery against the standard language and standard orthography – and in the very end the nation state.” Det er kort veg frå den diskursen Stæhr og Thurlow skildrar, til åtvaringane frå Bondevik (2019) om “angrep på umistelige verdier som respekt og toleranse” og “faresignal for demokratiet”.

Den moralske panikken er berre ein av fleire, ofte samanvovne, meta-diskursive konstruksjonar som Thurlow (2006) finn i engelskspråklege media om CMC. Statistisk panikk (*statistical panic*) er ein annan slik konstruksjon, kjenneteikna av lite dokumenterte påstandar om storleiken på og veksten i CMC. Bondevik (2019) demonstrerer dette når han skriv om “stadige eksempler på en forsøpling av vår språk- og ytringskultur” og at “[e]n aggressivitet, trakassering og hatretorikk som jeg ikke trodde var mulig i vårt siviliserte samfunn, er blitt ganske utbredt”. Her får ikkje lesaren vite kor mykje “stadige eksempler” og “ganske utbredt” eigentleg er, eller kva kjelder Bondevik har.

Denne artikkelen undersøker og diskuterer språklege normer i norske, politiske debattar i sosiale medium. Eit første mål er å teste påstanden frå Sebba (2007:31) om at ortografiske avvik er “widespread and recurrent” på politisk CMC frå ein norsk språkbruksarena. Det første forskingsspørsmålet er derfor om dei ortografiske avvika er meir vanleg enn uvanleg i politisk CMC, altså om ytringar med dette språktrekket er i overvekt i materialet. I så fall blir det også interessant å diskutere om overvekta representerer ei endring i språket eller skaper ein debattkultur som mange oppfattar som del av eit forfall. For å seie det med Thurlow (2006) spør eg om tala gir grunnlag for moralsk panikk.

Sebba (2007) har diskutert ortografiske avvik i CMC inngåande. Han meiner slik skriftpraksis også kan tolkast som ein ressurs for forhandling og posisjonering

¹ Artikkelen er basert på mastergradsarbeidet “*Mye tøv du skriv*”: *Språklege og semiotiske ressursar i politisk CMC* (Bakkevoll 2019). Tusen takk til professor Øystein Vangsnes for kunnig rettleiing av dette arbeidet og for oppmodinga om å arbeide vidare med materialet. Redaktørane Åse Mette Johansen og Eivind Nessa Torgersen skal òg ha ein stor takk for alle dei gode innspela som har forbetra artikkelen monaleg. Det same har dei to (anonyme) fagfellane som har gitt meg mange nyttige merknadar, lesetips – og framfor alt ein veldig inspirerende veg fram til artikkelen slik han no er publisert. Alt som kunne og burde vore annleis, derimot, tar eg sjølv ansvar for.

i møtet mellom ein minoritetskultur og ein majoritetskultur med språkleg hege-
moni (Sebba 2007:50–57). I eit stort datamateriale med nettspråk frå ei nordnorsk
regionavis blir då diskusjonane om samepolitikk særleg interessante. Det andre
forskingsspørsmålet er derfor om dei ortografiske avvika er vanlegare i den
digitale, politiske samtalen når samepolitikk er tema.

Norske språkforskarar har jobba lite med CMC, og endå mindre med politisk
CMC (Lande 2017:3–4; Evjen 2011:10–11). Den norske kunnskapsproduksjonen
på området er hovudsakleg på masternivå (Evjen 2011; Rotevatn 2014; Lande
2017; Strand 2018; Bakkevoll 2019). Av desse er det den sistnemnde studien, som
denne artikkelen bygger på, som i størst grad reindyrkar eit kvantitativt forskings-
design.

Vi treng altså framleis meir kunnskap om ei rekke sider ved norsk CMC, og
denne kvantitative undersøkinga er eit bidrag. Resultata kjem i del 4 av artikkelen,
etter ein del om metoden og deretter ein om teori som blir relevant for å diskutere
resultata. Denne diskusjonen kjem i del 5 og 6, først om ortografiske avvik i
politisk CMC generelt og så i digitale diskusjonar om samepolitikk spesielt. Ei
oppsummering av både resultata og tolkingane kjem i del 7. Der foreslår eg også
vidare forskning på politisk CMC.

2 Materialet og metoden

2.1 Språkbruksarenaen og den analytiske eininga

Sosiale medium er ei samlenemning for digitale plattformer der brukarane sjølve
kan skape og dele innhald, og som slik legg til rette for sosial interaksjon (Enjolras
mfl. 2013:11). Fordi Facebook har så stor bruk, av både privatpersonar og ulike
verksemder, er plattformen ein viktig del av den norske offentlegheita og godt
eigna som forskingsarena når vi vil undersøke CMC der politikk er tema. Ein
privatperson brukar Facebook med ein personleg *profil*. Verksemder opprettar
derimot ei *side* som privatpersonar abonnerer på oppdateringar frå og kan ytre seg
på.

Det er ei slik Facebook-side regionavisa *Nordlys* har laga med “Nordnorsk
debatt”. Her vil avisa skape politisk debatt gjennom å dele kronikkar, leiarartiklar
og kommentarar frå politikarar og andre eksterne skribentar. Desse artiklane blir
publiserte i ein såkalla *post* på sida, saman med ei kort oppsummering av
innhaldet. Denne oppsummeringa blir seinare omtala som posteteksten, og eit
eksempel finn vi her: “Det er ikke bare tale om grovt maktmisbruk mot et kystfolk
som i minst 800 år har levd av torskeinnsiget og andre rike havressurser.
Kvotesystemet er også en faglig skandale, skriver [...]” Det er kommentarane og
svara *under* postane som er dei analytiske einingane i denne undersøkinga, omtala
som ytringar. Tråden av desse ytringane etter ein post blir ein samtale eller ein
diskusjon, og ytringane i ein samtale har eit felles tema.

2.2 Politiske ytringar

Materialet for denne undersøkinga er samla inn frå valkampen i 2017 definert som tida frå og med 1. august til og med valdagen 11. september. Mellom desse ytterpunkta ligg det 79 postar på “Nordnorsk debatt”. For at analysen skal handle om CMC i politiske diskusjonar, og ikkje CMC generelt, er berre postar som faktisk innleiar ein *politisk* samtale, tekne med. Til grunn for utvalet ligg ein enkel definisjon av politikk som “den virksomheten innenfor et sosialt system [...] som innebærer at mål blir satt, prioriteringer ordnet, verdier fordelt og virkemidler valgt og anvendt” (Østerud mfl. 1997:199). Med denne nokså vide definisjonen av politikk er det berre ein av postane som fell ut av datautvalet. I tillegg er åtte postar tatt ut av det endelege datautvalet fordi dei ikkje blei følgde opp av kommentarar eller svar og dermed ikkje har ytringar å undersøke. Slik står det at 70 samtalar som til saman inneheld 1949 ytringar, og det er desse ytringane som er det empiriske grunnlaget for undersøkinga.

2.3 Politiske kategoriar

Eit av forskingsspørsmåla i denne undersøkinga har samepolitikk som variabel, og ytringane om dette temaet blir i analysen samanlikna med ytringar om innvandringspolitikk. I tillegg til den generelle definisjonen av politikk (sjå 2.2) trengst då eit skilje mellom ulike politiske tema for å komme fram til kategoriane samepolitikk og innvandringspolitikk.

Arbeidsdelinga mellom komiteane på Stortinget kan vere eit høveleg utgangspunkt. Då kan vi først lage kategoriar for dei ni politiske temaa som ikkje er relevante her: Helse- og omsorgspolitik, forsvarspolitik, samferdselspolitikk, finanspolitikk, kulturpolitikk, næringspolitikk, arbeids- og sosialpolitikk, energi- og miljøpolitikk og utdannings- og forskingspolitikk.

Derfrå trengst grundigare disseksjon for å lage kategoriane samepolitikk og innvandringspolitikk. Begge desse saksfelte er nemleg behandla av kommunalkomiteen på Stortinget, saman med blant anna sakar om distriktpolitikk. I denne undersøkinga har likevel desse tre temaa fått kvar sin kategori, altså distriktpolitikk, samepolitikk og innvandringspolitikk. Desse tre temaa er så ulike at det er uproblematisk å skilje debattane frå kvarandre og frå diskusjonar om andre tema.

Posten i samtalen, slik han er definert i del 2.1, er utgangspunktet for å gjere nettopp slike sorteringar mellom politiske kategoriar. Det første punktet i denne sorteringa er å sjå kva politisk tema som den delte kronikken, leiarartikkelen eller kommentaren tar opp, og som blir samanfatta i posteteksten. Deretter har eg kontrollert at kommentarane og svara under posten held seg til same tema. Nokon ytringar er vel å merke så korte eller generelle at dei teoretisk kunne ha vore del av ein samtale om fleire tema, for eksempel: “På ingen måte”, “Heia Tromsø, skit i Nord-Norge! 🤔” og “Jauda dette er helt greitt!!!”. Konteksten tyder likevel ikkje

på at slike svar og kommentarar startar ein debatt om eit anna tema. Dei er derfor tolka som ytringar om det same temaet som ytringane før og etter. Det er altså ikkje slik at ei ytring i materialet nødvendigvis treng å innehalde bestemte ord for å bli klassifisert i ein kategori. Det avgjerande er kva post ytringa er ein respons på, og at denne responsen ikkje openbert startar ein debatt om eit anna tema. På den måten står vi att med 82 ytringar i den politiske kategorien samepolitikk og 932 ytringar om innvandringspolitikk.

Det står 901 unike språkbrukarar bak dei til saman 1949 ytringane i materialet. For å kontrollere om fleire ytringar av same språkbrukar påverkar dei statistiske resultatane er analysane også gjennomførte med berre ei tilfeldig vald ytring frå kvar språkbrukar. Dette gir ikkje nemneverdige utslag på resultatane. Funna i del 4 er derfor baserte på alle ytringane fordi dette best representerer samtalanane slik dei gjekk på Facebook under valkampen i 2017.

2.4 Ytringar med ortografiske avvik

Ortografiske avvik er ein sentral variabel i denne undersøkinga, og han må derfor også operasjonaliserast før analysen. Eg støttar meg på Lie (2011) når eg definerer ytringar med ortografiske avvik som ein kommentar eller eit svar med eit eller fleire av desse tre trekka:²

1. Når språkbrukaren forkortar orda, for eksempel ved å sløyfe vokalane, slik at dei ikkje lenger er i tråd med den normerte skrivemåten. Eksempel frå materialet på slik leksikalsk substitusjon (Sebba 2007:37; Androutsopoulos 2000:521) er “det r vel det” og “[...] må for all del ikkje stille krav til hverken d eine eller d andre”.
2. Når språkbrukaren brukar små eller store bokstavar på ein måte som skil seg frå rettskrivingsnormalen. Det skjer for eksempel ved at ho eller han startar ei setning med liten bokstav, mens rettskrivinga seier at norske ytringar vanlegvis startar med stor forbokstav (Språkrådet). Andre eksempel er når språkbrukaren skriv heile ord og setningar med store bokstavar, som i ytringa “[...] i nord, DESSVERRE!”. Når desse orda ikkje er såkalla bokstavord eller initialord, skal dei ifølge rettskrivinga skrivast med små bokstavar (Språkrådet). I tråd med dette er dei store bokstavane i desse ytringane ikkje rekna som eit ortografisk avvik: “Norge ble av FN spurt om å

² Lie har ein veldig vid definisjon av det han kallar “språket i dialogiske sjangrer” (Lie 2011:45). Berre dei punkta refererte til over er med i kategorien for ortografiske avvik i denne undersøkinga. I mastergradsarbeidet (Bakkevoll 2019) er definisjonen frå Lie brukt også for å lage ein kategori for dialektytringar og ein tredje kategori for ytringar med piktogram. Desse ytringane er altså ikkje med i klassen ortografiske avvik i denne artikkelen, med mindre dei *i tillegg* har avvik av den typen som er refererte til i definisjonen for ortografiske avvik over.

ta i mot 10 000 kvoteflyktninger” og “Det er ingen i NATO som tror at russerne vil besette Norge”.

3. Når språkbrukaren har teiknsetting som skil seg frå rettskrivingsnormalen. Det viktigaste punktet frå normalen i denne samanhengen er at eitt punktum eller eitt anna teikn avsluttar ein periode. Her skal vi likevel ta med at rettskrivinga opnar for tre punktum i slutten av ei setning for å markere nøling eller at perioden ikkje er avslutta (Språkrådet), som i dette eksempelet frå materialet: “[...] er vel kanskje ikke så godt å si...”. Det er derfor ytringar heilt utan eller med to, fire eller fleire punktum, spørjeteikn eller utropsteikn som blir rekna inn i denne klassen, som desse tre: “Så enig, så enig”, “[...] vurdere om han har fått tilfredsstillende svar” og “Det er IKKE vår oppgave.!!!”.

Det som etter ei skjønsmessig vurdering kan reknast som reine skrivefeil, kjem derimot ikkje i klassen for ortografiske avvik i denne undersøkinga. Når ein språkbrukar for eksempel skriv “[..] spesielt FRP”, og dermed stavar både ‘spesielt’ og ‘Frp’ feil, fell det utanfor definisjonen.

2.5 Variansanalyse

Artikkelen brukar omgrepet variabel om ortografiske avvik og politisk tema. Ei viktig presisering er at eg ikkje kan påstå at det politiske temaet er den *isolerte årsaka* til fleire eller færre ytringar med ortografiske avvik. Ein kan heller ikkje bruke resultat frå undersøkinga til å *føreseie* korleis språkbrukarane i ein samtale vil ytre seg. Vi gjer samtalen som sosiokulturelt fenomen urett ved å isolere to variablar og påstå at den eine har ein isolert effekt på den andre, for eksempel i ein rein regresjonsanalyse. Til det er det for mange faktorar som verkar saman i samtalen og påverkar måten ein språkbrukar ytrar seg på.

Derfor er målet med denne undersøkinga å vise samvariasjonar eller samanhengar. Undersøkinga skal sjå om variasjonen i ein variabel, politisk tema, korrelerer med variasjonar i ein annan variabel, språktrekket ortografiske avvik. Hovudprinsippet i undersøkinga blir då å samanlikne variasjonen i to grupper ytringar. Den eine gruppa er alle ytringane *med* ein bestemt verdi på ein variabel, den andre gruppa er alle ytringane som *ikkje* har denne verdien. Enklare sagt skal eg samanlikne graden av ortografiske avvik i den gruppa av ytringar som handlar om samepolitikk, med alle dei ytringane som ikkje har denne verdien på den politiske variabelen. Variansanalyse er ein test som er godt eigna til å samanlikne grupper på denne måten. Ein slik analyse inneber indirekte å spørje om gruppene er like, og det kan tene som ein forenkla definisjon av varianstesten.

Ei viktig presisering er at variansanalysen stiller ytringane om samepolitikk med ortografiske avvik opp mot *resten av materialet* unntatt den aktuelle

kategorien. Funna kjem altså ikkje fram ved å samanlikne ei gruppe ytringar med *heile materialet*, inkludert ytringane i den aktuelle gruppa. I del 4 er denne presiseringa uttrykt i fotnoten merka ** under tabellane.

2.6 Atterhald om metoden

Datamaterialet er samla inn etter at Personvernombudet for forskning (NSD) avklarte korleis språkbrukarane på “Nordnorsk debatt” skulle informerast, og det skjedde med eit informasjonsskriv publisert som ein kommentar i slutten av dei 79 samtalanane som er samla inn. Eit av punkta i informasjonen til språkbrukarane er at studien gjeld språktrekk og ikkje meiningsinnhaldet i ytringa. Saman med den kvantitative innretninga av studien legg denne avklaringa til språkbrukarane nokon band på tolkinga av resultatet, sidan eg av etiske omsyn ikkje kan lese valørar eller retorikk ut av den enkelte kommentaren eller svaret.

NSD avklarte også at eit aktivt samtykke ikkje var nødvendig. Etiske retningslinjer for forskning på Internett frå Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH 2014) seier nemleg at “forskere som hovedregel fritt [kan] benytte materiale fra åpne fora uten å innhente samtykke fra dem opplysningene gjelder”.³

Denne hovudregelen gjaldt også for denne studien først og fremst fordi “Nordnorsk debatt” blei rekna som eit opent forum. Det er inga grense på tilgangen til sida, og ho har ein tydeleg offentleg profil. “Kontekstens integritet” er ifølge NESH (2014) viktig i vurderinga av skiljet mellom privat og offentleg. Dei viktigaste atterhalda med metoden gjeld altså ikkje forholdet til informantane, men er av matematisk art.

2.7 Eit matematisk val: Mål for sentraltendens

Del 6 diskuterer kort om tempoet i samtalen kan vere med på å forklare den språklege variasjonen. Denne variabelen kan seie noko om engasjementet språkbrukaren har for saka eller områdingstida ho eller han treng før responsen kjem.

Undersøkinga måler tida frå førre ytring for alle dei 1949 svara og kommentarane i materialet. Tempoet i ein samtale er definert som *gjennomsnittet* av desse responstidene for ytringane i samtalen. Responstidene varierer mykje i materialet, anten fordi diskusjonen går i bølger over tid, eller fordi det kjem eit eller nokon få svar eller kommentarar lenge etter hovudmengda i ein samtale. Noko av variasjonen i responstida kan forklarast naturleg med at døgnrytme påverkar kor raskt ein ser og eventuelt følger opp ei ytring, mens andre lange

³ I juni 2019 gav NESH ut ein ny “Forskningsetisk veileder for internettforskning”. Datamaterialet for denne undersøkinga blei samla inn og behandla før den nye rettleiinga kom, og diskusjonen handlar derfor om versjonen frå 2014.

responstider ikkje har ei like iaugefallande forklaring. For å kunne samanlikne tempo blir det avgjerande at ein brukar det riktige målet for sentraltendensen.

Ei nærliggande løysing er ikkje å ta omsyn til såkalla statistiske outliers, eller ekstreme verdiar, på ein av minst to moglege måtar. Det eine alternativet er å bruke median som mål for sentraltendens, i staden for gjennomsnittet, fordi dette målet er mindre følsamt for ekstreme verdiar (Hellevik 1999:222–224). Medianen blir den responstida som ligg midt i rekka når dei står i stigande rekkefølge. Den andre moglegheita er å bruke gjennomsnittet som mål for sentraltendens, men etter at ytringane med dei lengste responstidene frå materialet er fjerna.

Ein kan likevel argumentere for at også dei lange responstidene høyrer med i materialet og bør få påverke sentraltendensane, av to grunnar. For det første er det ingen samtalar som meir enn andre er underlagde naturlege faktorar som døgnrytme. For det andre er det ingen grunn til å tru at dei lange responstidene er eit resultat av manipulasjon eller strategiske val hos språkbrukarane som produserte dei. Sidan dei lange responstidene er så mange og jamt fordelte i materialet, kan vi tvert imot betrakte dei som ein naturleg del av CMC. Undersøkinga brukar derfor gjennomsnittet som mål for sentraltendensen utan å fjerne dei lengste responstidene.

3 Teoretisk innfallsvinkel

3.1 Variasjon med symbolsk signifikans

Det kan ligge mange og vekslende sosiale grunnar bak språkleg variasjon. Sebba (2007:6) seier det slik: “[L]anguage as a social and cultural phenomenon intersect. It touches on matters of social identity, national identity, cultural politics, representation and voice.” Sebba (2007:7) tar utgangspunkt i ortografisk variasjon fordi teikna ber både språkleg og sosial mening samtidig.

Som Sebba leiter eg etter sosiale eller kulturelle grunnar for det han kallar “apparently intentionally ‘deviant’ or unconventional spelling” (Sebba 2007:2). Ortografisk variasjon kan ha symbolsk signifikans (*symbolic significance*) for han opptre ikkje tilfeldig. Vi kan identifisere fleire ikkje-standardiserte ortografiske normer på ein språkbruksarena, ikkje minst den digitale (Sebba 2007:46; Stæhr 2016). Sebba (2007:37–40) viser fleire strategiar for å bruke språket i slik sosial praksis, og dei er nært knytte til dei funksjonane som Androutsopoulos (2011) meiner språklege innovasjonar i CMC kan ha.

Den første strategien handlar om å bruke såkalla munnlegmarkørar. I denne kategorien av språkleg variasjon inkluderer Sebba teiknsetting eller store bokstavar som markerer prosodisk forsterking eller demping. Eksempel frå materialet i denne undersøkinga er “de MÅTTE klare seg selv fra første dag” og “Noe vi på ingen måte er!!!!”.

Desse munnlegmarkørane kan ifølge Androutsopoulos (2011) ha to funksjonar. Dei kan for det første bidra til munnlegheit, altså gjere at skrift minner

om “casual spoken language in written discourse” (Androutsopoulos 2011:149). For det andre kan funksjonen til munnlegmarkørane også vere kompensasjon. Då lar ein tastaturet gjere jobben som mimikken og intonasjonen gjer i den fysiske samtalen. Ifølge Androutsopoulos (2011:149) skjer slik kompensasjon blant anna ved at språkbrukarane brukar bokstavar og teikn for å simulere ekspressiv prosodi. Eit interessant poeng for tolkinga i del 5.2 er at denne siste funksjonen ikkje *berre* handlar om lydlege trekk ved språket. Han er også knytt til følelsar og haldningar som språkbrukaren vil, men ikkje kan, uttrykke når samtalepartnarane ikkje er fysisk til stades.

Den andre strategien frå Sebba (2007:38) er leksikalsk substitusjon. Han inneber at språkbrukaren erstattar ord eller sekvensar av bokstavar med enkelt-bokstavar, eller med tal og andre symbol som ikkje er frå alfabetet. “Enig m han” og “Elendig BME” er eksempel frå materialet i denne undersøkinga. Denne strategien er knytt til funksjonen økonomisering hos Androutsopoulos (2011:149) som er “any strategy of shortening the message form” som språkbrukarane tyr til av omsyn til tida eller tekniske forhold på plattformar.

3.2 Sosiale eller kulturelle grunnar til språkleg variasjon

Sebba (2007:160–165) seier vidare at denne språklege praksisen kan ha ulike sosiale eller kulturelle grunnar: Identitet, ikonisering, interspråklege grunnar og autoritet. Som den seinare diskusjonen skal vise, kan desse grunnane for språkleg variasjon vere vovne saman (Sebba 2007:160), men særleg dei tre siste blir relevante for diskusjonane i denne artikkelen.

Irvine og Gal (2000:37) beskriv ikonisering som ein transformasjon i forholdet mellom eit språkleg og eit sosialt element slik at det språklege elementet blir ein fast representasjon av det sosiale elementet. Sebba (2007:161) presiserer at alle element på alle nivå i språket er potensielle ikon.

Vidare peikar Sebba (2007:162) på at ingen variantar, varietetar eller ortografiar er isolerte, men står i ein relasjon til kvarandre. Derfor kan språkbrukarar bruke utvalde språklege element frå eit anna språk for å markere avstand eller gi eige språk prestisje. Dette er dei interspråklege grunnane for språkleg variasjon. Forholdet mellom det norske og samiske språket har vore og er framleis under forhandling i Nord-Noreg generelt og dei siste åra i Tromsø spesielt. Det blir derfor naturleg å diskutere om det ligg interspråklege grunnar bak språkbruken i “Nordnorsk debatt”, særleg i dei samtalanane som handlar om nettopp samepolitikk.

I denne diskusjonen blir også den fjerde og siste gruppa av sosiale eller kulturelle grunnar til språkleg variasjon aktuell, nemleg autoritet (Sebba 2007:163–164). Ein språkbrukar kan bruke språket for å markere status eller legitimitet for ein variant eller ein varietet. I diskusjonen om autoritet tar Sebba (2007:112–114) i bruk omgrepsparet *Ausbau* (utbygging) og *Abstand* (avstand)

frå den tyske lingvisten Kloss (1967). Hos Kloss er Ausbau eit spørsmål om ein variant er utvikla for å fylle funksjonar i samfunnet, og Abstand er eit spørsmål om den lingvistiske avstanden til andre variantar og varietetar. Mens Kloss brukte omgrepet Abstand for å klassifisere språk, brukar Sebba (2007:114) omgrepet sociolinguvistisk og meiner at ein også kan konstruere symbolsk Abstand ved hjelp av språket.

Woolard (2008) har gått nøyare inn i nettopp dette siste punktet frå Sebba om autoritet. Ho peikar på autentisitet og anonymitet som to konkurrerende ideologiar, men som begge kan gi ein variant eller ein varietet autoritet. Om autentisitet seier Woolard (2008:304) at språk og språkhandlingar kan få autoritet om dei viser tilknytning til eit geografisk område eller ei sosial gruppe: “To be considered authentic, a speech variety must be considered ‘from somewhere’ in speakers’ consciousness.”

På den andre sida kan språk også få autoritet om dei blir oppfatta som anonyme, altså frå “nowhere”. Logikken i denne språkideologien er ifølge Woolard at ein standardvarietet er umarkert og derfor ikkje uttrykker interessene til noka gruppe. Samstundes peikar ho på at denne språkideologien lar ein allereie dominerande variant eller varietet konsolidere hegemoniet sitt. Silverstein (2003:219) presiserer at det er språksamfunn med ein godt etablert standard som får eit slikt hegemoni.

Del 6 spør derfor om anonymitet er brukt strategisk for å gi det norske språket autoritet i forhold til det samiske, og om det kan forklare den lågare graden av ortografiske avvik i samtalanen om samepolitikk. Sebba (2007) har ein liknande diskusjon rundt CMC om den britiske TV-karakteren Ali G, som med humor representerer og posisjonerer den kreolske minoritetskulturen i det britiske storsamfunnet. Ali G var både populær og kontroversiell i Storbritannia på 2000-talet. Dermed finst det mykje CMC om karakteren Ali G, om språket og om showet. I dette materialet finn Sebba ei stor mengde ytringar som held seg til den standardiserte engelske ortografien. Han meiner desse kan vere eit uttrykk for at språkbrukaren vil vere seriøs om eit så seriøst tema som etnisk kultur, *eller* at ho eller han brukar standardortografien for å markere avstand til den kreolske kulturen som Ali G representerer. Tolkingsramma med desse to alternativa blir ein sentral del av diskusjonen i del 6 om den låge delen ortografiske avvik i CMC om samepolitikk i “Nordnorsk debatt”.

3.3 Symbolsk interaksjonisme i kontekstkollapsen

Den symbolske signifikansen hos Sebba (2007) har klare parallellar til diskusjonane hos Marwick og boyd (2011) om symbolsk interaksjonisme (*symbolic interactionism*). Dette er eit sosiologisk perspektiv som seier at identiteten og sjølvet til eit menneske stadig blir forma og uttrykt i interaksjon med andre, også språkleg (Marwick & boyd 2011:123; sjå òg Tagg & Seargeant 2016).

Marwick og boyd (2011) introduserer omgrepet symbolsk interaksjonisme når dei diskuterer såkalla kontekstkollaps. Dette er situasjonen som oppstår i CMC når fleire grupper som ein vanlegvis ikkje kommuniserer med samstundes, blir samla til eit felles publikum for ytringane. I ein slik situasjon lagar språkbrukaren seg eit førestilt publikum. Ifølge Marwick og boyd (2011) fangar deltakarane i CMC opp vink frå konteksten i sosiale medium og tilpassar seg til dette.

Basert på ei spørjeundersøking blant 181 Twitter-brukarar diskuterer Marwick og boyd (2011) strategiar som språkbrukarar kan bruke i denne prosessen. Sjølvensur er ein slik strategi, og han inneber at ein tilpassar seg det ein trur er den mest sensitive mottakaren i publikumet for ytringa (Marwick & boyd 2011:125). Litt (2012:335) presiserer at teknologien også spelar ei rolle når språkbrukaren konstruerer det førestilte publikumet: “[...] [T]echnological environments [...] may influence the imagined audience by providing cues and cognitive shortcuts to help users, whether consciously or unconsciously, imagine their audience.”

3.4 Medialektale trekk og medialiserte dialogressursar

Hjarvard (2007:29) diskuterer samanhengen mellom teknologi og språk vidare: “Medierne er imidlertid ikke kun passive videreformidlere af allerede eksisterende sproglige variationer eller nydannelser, der har sit udspring et andet sted. Medierne bidrager selv til forandringen af det talte og skrevne sprog” (sjå òg Hougaard & Balleby 2019). Mediering, medialisering og medialektale trekk er tre sentrale omgrep i denne danske forskinga.

Når dialogane er formidla via eit digitalt medium, er dei elektronisk medierte (Hougaard & Balleby 2019:8). Då er det ifølge Hougaard og Balleby også sannsynleg at dei blir medialiserte, altså påverka av dei særlege vilkåra som mediet gir samtalen. Medialiseringa skjer når språkbrukaren tilpassar seg desse vilkåra, ved å prioritere nokon handlingar og språktrekk framfor andre (Hjarvard 2007:30; Hougaard & Balleby 2019:8). Slik oppstår medialektale trekk, definert som språklege kjenneteikn ved kommunikasjonen i bestemte medium (Hjarvard 2007:42).

Hougaard og Balleby (2019) utforskar korleis medialektale trekk er i bruk i digitale, sosiale medium. På desse språkbruksarenaene er dei medialektale trekka ifølge dei ressursar for at den digitale dialogen kan likne den fysiske samtalen. Derfor får dei også samlenemninga medialiserte dialogressursar (Hougaard & Balleby 2019:12). Blant desse medialiserte dialogressursane er endra bruk av teikn og teiknsetting.

4 Resultat

Det første forskingsspørsmålet i denne undersøkinga er om dei ortografiske avvika er meir vanleg enn uvanleg i politisk CMC. *Tabell 1* svarer bekreftande på

dette spørsmålet ettersom han viser at 54 prosent (1043) av ytringane i materialet har minst eitt ortografisk avvik.

Det andre forskings spørsmålet spør om ortografiske avvik er vanlegare i den digitale, politiske samtalen når samepolitikk er tema. Her viser tabellen at 36 av dei 82 ytringane i materialet om samepolitikk har ortografiske avvik. Dette er 44 prosent, altså 10 prosentpoeng mindre enn i resten av materialet. Skilnaden er signifikant på eit femprosentnivå, altså er det mindre enn fem prosent sjanse for at resultatet er tilfeldig, og det støttar dermed ikkje det andre forskings spørsmålet.

Til samanlikning har 522 av 932 ytringar om innvandringspolitikk ortografiske avvik. Dette er 56 prosent, eller 5 prosentpoeng meir enn i resten av materialet. Også denne skilnaden er på eit signifikant nivå.

Tema	Ytringar med ortografiske avvik*	Skilnad**
Innvandringspolitikk (N=932)	56 % (522)	+ 5 prosentpoeng
Samepolitikk (N=82)	44 % (36)	- 10 prosentpoeng
<i>Heile materialet (N=1949)</i>	<i>54 % (1043)</i>	

Tabell 1: Tema og ortografiske avvik. Kvite rader indikerer at funnet er signifikant på eit femprosentnivå. * Del ytringar med ortografiske avvik i kategorien. ** Skilnaden mellom delen ytringar med ortografiske avvik i kategorien og delen i alle ytringar med unntak av den aktuelle kategorien. Talet er altså ikkje ei samanlikning med heile N=1949. Sjå 2.7 for meir om dette.

I analysen av desse funna blir det også relevant å sjå på tempoet i samtalanene og lengda på ytringane, ut ifrå tanken om at dette kan uttrykke engasjementet hos språkbrukaren eller områdingstida ho eller han treng. *Tabell 2* viser samvariasjonane mellom tema og tempoet for samtalen, mens *tabell 3* viser korrelasjonane mellom tema og lengde på ytringa.

Tema	Responstid i minutt*	Skilnad i minutt**
Innvandringspolitikk (N=932)	134	- 129
Samepolitikk (N=82)	340	+ 145
<i>Heile materialet (N=1949)</i>	<i>202 minutt</i>	

Tabell 2: Tema og tempo i samtalanene. Kvite rader indikerer at funnet er signifikant på eit femprosentnivå. * Gjennomsnittleg responstid i kategorien, her definert som tida mellom ytringane. Lågare tal for responstid gir altså høgare tempo i samtalen. ** Skilnaden mellom den gjennomsnittlege responstida i kategorien og mellom alle ytringar med unntak av den aktuelle kategorien. Talet er altså ikkje ei samanlikning med gjennomsnittet i N=1949. Sjå 2.7 for meir om dette.

I *tabell 2* ser vi at den gjennomsnittlege responstida i materialet er 202 minutt. Sagt på ein annan måte tar det 202 minutt frå ei av dei 1949 ytringane blir følgd opp med ei ny ytring. Tabellen viser også at samtalan om samepolitikk i snitt har 340 minutt mellom ytringane. Dette er 145 minutt meir enn mellom ytringar om alle andre tema. Når språkbrukarane diskuterer innvandring, tar det derimot i gjennomsnitt 134 minutt før eit svar eller ein kommentar på Facebook blir følgd opp med ei ny ytring. Denne responstida er 129 minutt mindre enn den gjennomsnittlege responstida mellom alle dei andre ytringane i materialet.

Sjølv om 340 minutt er signifikant lengre og 134 minutt signifikant kortare enn responstidene i resten av materialet, bør alle samtalan klassifiserast som asynkrone på ein tenkt skala mellom synkrone og asynkrone samtalar (Evjen 2011:4–5, 14–15). I det eine ytterpunktet av denne skalaen finn vi dei reindyrka synkrone samtalan. Der kan språkbrukarane forvente at ytringane blir lesne med ein gong dei er produserte og publiserte, akkurat som i den munnlege samtalen. I den andre enden ligg dei asynkrone samtalan som i denne undersøkinga. Der går det lengre tid frå ytringane er produserte til dei blir lesne og eventuelt får eit svar (Evjen 2011:4–5). Eit kjenneteikn ved slike asynkrone samtalar er at dei kan vere betre planlagde enn dei synkrone med meir tidspress (Evjen 2011:15). *Tabell 2* gir hald for å seie at språkbrukaren i nokon samtalar har eller tar seg meir tid til refleksjon og planlegging enn i andre, og det kan vere eit poeng i dei seinare diskusjonane.

Sameleis kan lengda på ytringane også seie noko om engasjementet hos språkbrukaren. *Tabell 3* viser at den gjennomsnittlege lengda på dei 1949 ytringane i materialet er 179 teikn. Ytringane om innvandringspolitikk er signifikant lengre enn ytringane om andre politiske tema og gjennomsnittleg på 189 teikn, altså 20 teikn lengre enn ytringane i materialet elles. I samtalan om samepolitikk er ytringane kortare, men ikkje på eit signifikant nivå.

Tema	Lengde*	Skilnad**
Innvandringspolitikk (N=932)	189 teikn	- 20 teikn
Samepolitikk (N=82)	170 teikn	+ 9 teikn
<i>Heile materialet</i> (N=1949)	<i>179 teikn</i>	

Tabell 3: Tema og lengde på ytringane. Kvit rad indikerer at funnet er signifikant på eit femprosentnivå. * Gjennomsnittleg lengde på ytringar i kategorien. ** Skilnaden mellom den gjennomsnittlege responstida i kategorien og mellom alle ytringar med unntak av den aktuelle kategorien. Talet er altså ikkje ei samanlikning med gjennomsnittet i N=1949. Sjå 2.7 for meir om dette.

5 Normert språk er ikkje normalen

I *tabell 1* ser vi altså at 54 prosent av ytringane i materialet frå “Nordnorsk debatt” har eitt eller fleire avvik frå dei to skriftnormalane på norsk. Mellom dei 1043 ytringane med dette språktrekket finn vi budskap som er skrivne i versalar, som “DET ER AP SOM SPLITTER DET NORSKE FOLK”, og vi finn ytringar som sluttar med fleire utropsteikn, som for eksempel “hjernedøde journalister!!!”. Ikkje minst finn vi dei mange ytringane som sluttar utan noko teikn i det heile

Trass intern variasjon kan vi leite etter lover i denne tilsynelatande lovløysa. CMC har ifølge Sebba (2007:50) utvikla språklege subkulturar som også involverer ortografiske avvik. Desse avvika bryt rett nok med rettskrivingsnormalane, men dei sluttar seg likevel til ei eller anna norm. Dette har også Stæhr (2016) vist i ein studie som følgde unge danskar på Facebook og i det sosiale livet deira utanfor dei digitale sfærene. Studien viser korleis ungdommane rettar seg etter både standardisert ortografi og andre normer, og at desse ikkje nødvendigvis utelukkar kvarandre, men fungerer side om side. Internett er, seier Stæhr (2016), eit komplekst rom med fleire normsenter.

Ei slik norm for språkleg oppførsel i politisk CMC har vi allereie sett i *tabell 1*: Meir enn halvdelen av eit så stort materiale som i denne undersøkinga har altså minst eitt brot mot ein av dei to norske skriftnormalane. Dermed kan vi seie at *norma for politisk CMC er vidare enn den offisielle rettskrivinga*.

5.1 Moralsk panikk for språket?

Konklusjonen som avslutta førre avsnitt kan verke sjølvsgd, men på minst to måtar kan han verke som eit språkideologisk korrektiv. For det første kan den statistiske og moralske panikken (Thurlow 2006) bli dempa om vi ser på den høge andelen ortografiske avvik i *tabell 1* som uttrykk for ei vid norm og ikkje som eit resultat av språkleg forfall i CMC. Eit slikt syn finn vi også støtte for om vi granskar det digitale språket hos alle dei 18 språkbrukarane (13 menn og 5 kvinner) som har produsert minst ti ytringar i materialet frå “Nordnorsk debatt”. Ingen av dei har produsert *berre* ytringar med ortografiske avvik. I staden kan det sjå ut som dei meistrar både standarden og den vidare ortografiske norma, slik også Stæhr (2016) fann hos dei danske ungdommane. I nokon ytringar vel språkbrukaren standarden vekk eller erstattar han med ei anna, ustandardisert norm. For eksempel står den same, mannlege språkbrukaren bak desse to ytringane:

1. [...] Støtter du at noen kanskje bryter loven???
2. Lærere som tilegner seg informasjon fra barn de har ansvar for, eller i jobbsituasjon (uavhengig om det skjer i eller utenfor skolegården/arbeidstiden), har kun noen få unntak som løser dem fra taushetsplikten.

I det første eksempelet ser vi at språkbrukaren tar i bruk tre spørsmålsteikn, i strid med rettskrivingsnormalen. Det andre eksempelet tyder likevel på at han meistrar denne normalen. Dei neste fire eksempla kjem frå ei kvinne:

1. Skolen skal ikke være UDIs forlengede arm.
2. Det var ikke det som var tema i artikkelen. Det andre heter bekymringsmelding (vedr. barn), og fyllekjøring er kriminalitet som kan få katastrofale følger.
3. ... de hyller Listhaug som en gudinne. Hvorfor dro 800.000 nordmenn til USA ??
D e var lykkejegere, de ...
4. Folk i Nord-Norge er vel ikke så dumme at de stemmer FrP???

Her ser vi at dei to første ytringane held seg til skriftnormalen, også i teiknsettinga. Dei to siste ytringane har derimot teiknsetting som skil seg frå rettskrivingsnormalen. I setning nummer 3 er det elles interessant å sjå korleis språkbrukaren brukar mellomrom mellom bokstavane. Desse mellomromma ser ut til å vere ein ressurs som akkurat denne språkbrukaren brukar for å gi ordet empatisk trykk, og det finst fleire slike eksemplar frå den same språkbrukaren i materialet:

- [...] ingen unnskyldning for at Kvisthaug skal være e n d a dummere, skjønner du.
- Hvem har gjort d e t?
- Om j e g hadde hatt Listhaugs retorikk i m i n jobb, hadde jeg fått sparken ...

Om vi konkluderer med at norma i CMC er vidare enn den offisielle rettskrivinga, betyr det også at ein ikkje kan forvente at språket i politiske diskusjonar på nett er korrekt etter rettskrivinga, slik ein kan i for eksempel kronikkar eller lesarbrev i papiravisa.

For det andre kan slutninga om ei vidare norm for CMC vere eit korrektiv til etablerte haldningar til ortografiske avvik og til språkbrukarane som produserer dei. Fleire internasjonale studiar har over tid vist korleis standardisert ortografi blir brukt for å rangere individ sosialt, anten tekstane er digitale eller ikkje.

I ein studie som kombinerte intervju med leseprøvar frå tekstar offline, fann Jaffe og Walton (2002) at ein rangerer sosiale individ basert på skriftspråk på same måte som ein feller dommar basert på talemål (Jaspers 2006). Eit fleirtal av deltakarane i studien karakteriserte stemma bak ein tekst med ortografiske avvik som lite utdanna (Jaffe & Walton 2002:572). Dei avdekka også at ein større del ortografiske avvik i teksten auka stigmaet knytt til stemma bak. Tendensen til å slutte frå del til heilskap på denne måten kallar Jaffe og Walton for ortografisk metonymi.

Rathje (2018) har undersøkt bruken av og haldningar til såkalla verbale kortformer hos ti danske skuleelevar. Slike kortformer er det som står att av verbalet når konsonanten i verbstammen og den etterfølgande trykksvake -e fell vekk, slik at *kunne* blir *ku* (Rathje 2018:104). Dette er altså ortografiske avvik slik dei er definerte i del 2.4 i denne artikkelen. Undersøkinga til Rathje viser at dei

12 aktuelle verba er forkorta i 4 prosent av moglege tilfelle på Facebook, men i berre 0,5 prosent av tilfella i skulestilar. I intervju av informantane finn Rathje nokon av dei same haldningane til ustandardisert skriftpraksis som Jaffe og Walton (2002) fann nesten 20 år tidlegare. Ein av informantane seier at ho ikkje vil bli språkleg stigmatisert og derfor ikkje vil bruke kortformene av verba (Rathje 2018:112–113).

Sett saman antyder desse studiane at haldningar til denne skriftpraksisen, og språkbrukaren bak, ikkje har endra seg mykje over tid. Undersøkinga til Rathje (2018) og min eigen studie frå “Nordnorsk debatt” antydgar altså at CMC har introdusert nye skriftspråklege normer. Paradokset er då at haldninga til slik multinormert, online skriftpraksis ikkje ser ut til å ha endra seg i takt. Ho står snarare fram som ei vidareføring av haldninga til ortografiske avvik i offline tekstar, der normgrunlaget er langt meir einsidig.

5.2 *Moralsk panikk for utestemmen?*

Del 5.1 viser altså at dei ortografiske avvika er i overvekt i materialet frå “Nordnorsk debatt”, men også at dette resultatet ikkje treng å skape stor uro for språkleg forfall. Den moralske panikken som Thurlow (2006:688) har beskrive, handlar om meir enn språk aleine. Også sosiale strukturar og interaksjonar blir øydelagde ifølge dette negative, metadiskursive bildet av CMC. Den ofte siterte kommunikasjonsrådgivaren Hans-Petter Nygård-Hansen gir nok eit eksempel på den same retorikken i det norske ordskiftet: “Vi blir så emosjonelt engasjert i svært betente temaer at vi mister det rasjonelle i oss. Da går man til personangrep og helvete er løs” (Kutrovac & Preus 2018).

Som presisert i del 2.6, omfattar denne undersøkinga ikkje meiningsinnhaldet i ytringane. Vi kan likevel sjå om det er ortografiske trekk i materialet som tyder på høgt emosjonelt engasjement, mangel på rasjonalitet – og at “helvete er løs”. Ytringar som eksempla under er iaugefallande i kommentarfelta, men det er ikkje det same som at dei er vanlege:

- RESPEKTER HAN FOR HAN HAR SØRGET FOR BRØD PÅ DITT BORD!
- Når de drar ned nå så er de BESKYTTET AV NORSK PASS
- DET ER AP, OG AP ALENE SOM ER ÅRSAKEN TIL DETTE KALDE SAMFUNNET DU REFERERER TIL?!

I desse og liknande eksempel ser vi korleis språkbrukaren brukar munnlegmarkørar (Sebba 2007: 37) for å forsterke prosodien eller vise oppøsing. Her ser vi altså at funksjonen til munnlegmarkørane kan vere både munnlegheit og kompensasjon (Androutsopoulos 2011:149), slik at stilen i samtalen blir nærmast konfronterande. Mange eksempel på slike ortografiske avvik kan styrke det negative bildet av CMC som blir uttrykt i den moralske panikken (Thurlow 2006).

Tilsvarande vil færre eksempel på ein slik konfronterande stil i “Nordnorsk debatt” svekke dette negative, metadiskursive bildet av CMC. Det er derfor interessant å sjå kor vanleg slike eksempel eigentleg er i materialet frå “Nordnorsk debatt”.

For å finne ut av det gjer eg eit punktnedslag i 100 vilkårleg valde ytringar med ortografiske avvik. Ni av desse ytringane har minst eitt ord skrivne med berre store bokstavar, som i desse to eksempla:

- [...] MÅ absolutt bevaras
- TØV!!

I tillegg sluttar ni ytringar med to eller fleire utropsteikn, som i desse to eksempla:

- [...] kommentarer fra imbesile partikolleger !!
- Vi får nå se hva valget bringer!!!!!!!!!!!!

Vi kan altså lese ein forsterka prosodi og ein konfronterande stil i 18 av dei 100 ytringane i punktnedslaget. Til samanlikning sluttar heile 45 ytringar utan punktum, og fire avsluttar med fleire enn tre prikkar, som desse:

- [...] hvis du synes det er greit, hvor mener du pengene skal taes fra....
- [...] om de skatter på andre måter, har du en oversikt....

Desse ytringane kan vi kanskje tolke som eit uttrykk for den motsette tendensen, altså at språkbrukaren vil opptre beherska, ta ein pause og vise seg open for neste innlegg i debatten. I så fall er funksjonen til dei ortografiske avvika framleis å kompensere for det fysiske fråværet i primærinteraksjonen (Androutsopoulos 2011:149), men no brukar språkbrukaren dei for å få fram ein mindre konfronterande stil.

5.3 Ikon i politisk CMC

For å samanfatte den foreløpige diskusjonen av dei ortografiske avvika i “Nordnorsk debatt” kan teorien om ikonisering (Irvine & Gal 2000) vere nyttig. Sebba (2007:82–83) viser at visse teikn eller språktrekk kan vere ikoniske representasjonar på ein slik måte at teiknet eller språktrekket uttrykker essensen eller den ibuande naturen ved ein sosial aktivitet eller gruppe (sjå òg Irvine & Gal 2000:37). Logikken i den moralske panikken vil vere at essensen i politisk CMC er ein konfronterande stil. I så fall vil dei store bokstavane og utropsteikna vere ikona for denne essensen.

Sjølv om dei er lette å sjå i kommentarfeltet, viser førre del at desse ortografiske avvika ikkje dominerer materialet frå “Nordnorsk debatt”. Det blir

derfor også vanskeleg å seie at dei er ikoniske eller at den konfronterande stilen er essensen i politisk CMC (Sebba 2007:83). Det kan hende Bondevik (2019) har rett når han snakkar om “aggressivitet”, og òg Nygård-Hansen (Kutrovac & Preus 2018) når han seier at “vi mister det rasjonelle”. Det ser likevel ikkje ut til at ortografien i “Nordnorsk debatt” støttar påstandane.

Om vi heller peikar på at ortografien som gir ein mindre konfronterande stil ser ut til å vere vanlegare i “Nordnorsk debatt”, kan vi forklare det med både teknologien og mennesket som utgangspunkt. Den teknologiske forklaringa støttar seg på teorien om dei medialiserte dialogressursane (sjå 3.4). Hougaard og Balleby (2019:11) peikar på ein vesentleg skilnad mellom dei digitale dialogane i sosiale medium og dei fysiske dialogane: Dei fysiske samtalanane får som regel ein meir markert slutt eller pause før partane går kvar til sitt. Dei digitale kanalane er derimot alltid opne, og det blir alltid mogleg å legge noko til i ein samtale som aldri får ein tydeleg slutt: “Man kan mene at dette gør at vores digitale dialoger på den måde ligner vores fysiske dialoger mindre, og at brugerne tilskyndes til konstant at holde dialogen i gang” (Hougaard & Balleby 2019:11–12). Slik kan vi tolke den særeigne teiknsettinga der ytringa sluttar utan punktum, eller avsluttar med fire eller fleire prikkar, som medialiserte dialogressursar, hyppig i bruk for å vise at dialogen framleis – eller alltid – er open.

På det menneskelege nivået kan teorien om det førestilte publikumet (Marwick & boyd 2011) vere ei forklaring. Marwick og boyd (2011:125) viser at brukarar vegrar seg for å diskutere kontroversielle tema på den digitale plattformen Twitter: “Without the ability to vary information flow based on audience, participants could not risk a sensitive topic being viewed by the wrong person.” Dei ortografiske avvika er kanskje eit uttrykk for ein liknande sjølvensur i politisk CMC på Facebook: Om ein trass frykta for den mest sensitive mottakaren (sst.) vel å ytre seg, vil ein vise seg som open, reflekterande og beherska. Vi er i så fall vitne til det Marwick og boyd (2011:124) kallar ein “ongoing frontstage identity performance”. Ortografiske teikn som punktum og prikkar blir då språklege ressursar i den symbolske interaksjonismen. Det bevisste eller ubevisste målet for språkbrukaren er å stå fram som ein roleg debattant.

Den individuelle og den teknologiske forklaringa frå dei førre avsnitta står ikkje i motsetnad til kvarandre. Dei språklege ressursane i den symbolske interaksjonismen er dei same medialiserte dialogressursane som språkbrukaren brukar for å halde samtalen i gang. Når to slike krefter verkar saman, kan vidare forskning vise om for eksempel dei fråverande punktuma blir ikona for ein beherska stil som essensen i politisk CMC. Det er i alle fall rimeleg å vente meir, og ikkje mindre, av desse ortografiske avvika i framtidige digitale, politiske diskusjonar.

6 Meir standardisert språk om samepolitikk

Tabell 1 i del 4 viser også at samepolitikk er eit tema med signifikant færre ytringar med avvik frå standardortografi. Desse samtalanane har 44 prosent ytringar med ortografiske avvik, 10 prosent færre enn elles i materialet. Tabellen viser også at innvandringspolitikk derimot ligg på den andre sida av skalaen. I desse diskusjonane har 56 prosent av ytringane ortografiske avvik. Det er 5 prosent meir enn i dei andre politiske diskusjonane på “Nordnorsk debatt” under valkampen i 2017. Det interessante er at begge desse politiske temaa handlar om minoritetskulturar, men dei viser altså ulike språklege mønster.

Sebba (2007) diskuterer ortografi som språkleg ressurs i forhandlingar om styrkeforholdet mellom majoritetskulturar og etniske minoritetskulturar. I dette møtet er det storsamfunnet som har det språklege hegemoniet på alle språklege nivå, også i ortografien (Silverstein 2003:219). Det er derfor mogleg å tenke seg at det signifikant meir standardiserte språket om samepolitikk er ortografi brukt som språkleg ressurs. I så fall er det brukt av parten med det språklege hegemoniet i forhandlinga om styrkeforholdet mellom majoritetskulturen og minoritetskulturen når dette forholdet er tema for debatten.

“[W]e shall find that social and cultural issues and in particular issues of nationalism and internationalism, ultimately outweigh linguistic ones in the selection of orthographic practices”, seier Sebba (2007:84). Materialet han studerer om Ali G (sjå 3.2), kan også tolkast som ei indirekte forhandling om posisjonen til den kreolske kulturen i Storbritannia.

I analysen av noko av dette materialet finn Sebba (2007:50–57) mange ytringar skrivne etter standard engelsk ortografi. Desse meiner Sebba kan vere uttrykk for eitt av to: Språkbrukaren kan på den eine sida vurdere emnet som seriøst. Sebba (2007:55) nemner nettopp etnisk rasisme som eit så seriøst tema at språkbrukarane brukar standardortografi. På den andre sida kan språkbrukaren vere fiendtleg innstilt til den kreolske kulturen som Ali G representerer, og bruke den engelske standardortografien for å markere dette.

Desse to alternative forklaringane på standardisert CMC om Ali G har inspirert til den vidare tolkinga av det standardiserte språket i “Nordnorsk debatt” når samepolitikk er tema. I desse debattane vel språkbrukarane vekk den vide ortografiske norma i politisk CMC som er beskriven i del 5. I staden skriv kvinner, og endå oftare menn, etter ein av rettskrivingsnormalane. Spørsmålet er altså om språkbrukarane gjer det fordi dei meiner temaet er seriøst eller fordi dei er fiendtleg innstilte til denne etniske minoritetskulturen.

6.1 Standardortografi i respekt?

Motivet for det signifikant meir standardiserte språket om samepolitikk kan sjølvstundt ligge i at språkbrukaren generelt vil stå fram som roleg og seriøs uansett

tema. I så fall er det eit eksempel på “ongoing frontstage identity performance” (Marwick & boyd 2011:124) som diskutert i del 5.3.

Inspirert av Sebba (2007) kan vi likevel tenke oss at motivet er knytt meir til temaet enn til språkbrukaren. Ein skal ikkje ha følgd dei samepolitiske debattane i Nord-Norge og Tromsø tett for å vite at samepolitikk er kontroversielt i den nordnorske offentlegheita og slik konkludere med at temaet er seriøst. I valkampen i 2017 var det seks år sidan kommunestyret først søkte Tromsø kommune inn i forvaltingsområdet for samisk språk, før eit nytt politisk fleirtal trekte søknaden få månader seinare. Begge vedtaka skapte stor debatt på både dei digitale og analoge språkbruksarenaene (Vangsnes 2013).

I diskusjonane om sjølvensur seier Marwick og boyd (2011:125) at ein språkbrukar må ta omsyn til at kontroversielle eller negative tema kan skyve publikum vekk. Det kan hende det er nettopp slike omsyn som gjer at språkbrukarane på “Nordnorsk debatt” vel det mest nøytrale skriftspråket dei kjenner når dei ytrar seg om samepolitikk. Slik blir standardisert bokmål eller nynorsk ein språkleg ressurs i møte med den mest sensitive mottakaren i det førestilte publikumet. I ytringar om samepolitikken kan den standardiserte ortografien då indeksere respekt eller nøytralitet.

Responstida mellom ytringane om samepolitikk på “Nordnorsk debatt” gir også ei viss støtte til denne tolkinga om respekt i diskusjonar om eit kontroversielt tema. *Tabell 2* viste at denne responstida er signifikant lengre i samtalar om samepolitikk enn om andre tema i materialet frå “Nordnorsk debatt”. Som nemnt i del 2.7 er det fleire moglege forklaringar bak dei lange responstidene, for eksempel openberre forhold som døgnrytme og arbeidstid. Andre og meir skjulte årsakar kan vere algoritmane på plattformar som ytringane er publiserte på. Bucher (2012:1167) definerer det matematiske omgrepet algoritmar som automatiske seleksjonsmekanismer som avgjer kva for informasjon ein blir eksponert for og kan respondere på. Algoritmane er løyndommane til Facebook, mellom anna brukt for å tene pengar ved sal av annonsar for kommersielle verksemder (Bucher 2012). Analysar av språk på sosiale medium må derfor ta høgde for at desse tekniske og kommersielle forholda kan påverke resultatane.

Det er likevel ingen grunn til å tru at verken openberre forhold som døgnrytme eller tekniske årsakar som algoritmar har påverka nokon delar av materialet meir enn andre. For eksempel er dei 82 ytringane om samepolitikk nokså likt fordelte mellom helg- og vekedagar, og som nemnt i del 4, høyrer dei alle til i asynkrone samtalar. Det same seier Evjen (2011:15) om ytringane ho har studert i debattforum knytt til norske nettaviser:

Den typen nettspråk som eg studerer, er asynkron, altså går det ei viss tid frå ei ytring blir produsert til nokon les ho. Dette opnar for at språket kan vere planlagt i høgare grad enn i ein synkron samtalsituasjon, der tidspresset er større. I andre former for nettsamtale blir ytringar utveksla raskt, og ein tenker kanskje lite gjennom kva ein skriv før ein sender meldinga frå seg.

Det interessante for diskusjonen i denne artikkelen er at Evjen her opnar for at dei lange responstidene kan bli brukt til å planlegge ytringane. Evjen (2011) har studert CMC på ei anna plattform enn Facebook. Likevel kan det vere interessant å vurdere om dei lange responstidene viser språkbrukarar som utnyttjer potensialet som ligg i den asynkrone interaksjonen og brukar ekstra tid på å tenkje seg om og planlegge ytringa. I så fall viser *tabell 2* at språkbrukarane i “Nordnorsk debatt” utnyttar dette potensialet endå meir når dei diskuterer samepolitikk. Det kan tyde på at språkbrukarane i respekt held seg litt tilbake i desse samtalane.

6.2 Standardortografi i protest?

Den andre tolkinga av standardortografien om samepolitikk er ein parallell til det negative alternativet som Sebba (2007) har i analysen av CMC om Ali G. Det standardiserte språket om samepolitikk kan indeksere at ein vil vere lojal eller til og med favorisere det norske og samtidig markere avstand til det samiske.

Førre del gjorde kort greie for korleis språkstriden mellom norsk og samisk stadig er aktuell i Nord-Noreg generelt, og blussa opp i Tromsø spesielt for nokon år sidan. Mæhlum og Hårstad (2018:313) peikar på at å innlemme ein kommune i det samiske forvaltingsområdet inneber å styrke det samiske språket i faktisk språkbruk og praktisk språkarbeid. Når dette konkrete spørsmålet er bakteppet for dei samepolitiske debattane, kan det hende språkbrukarane på “Nordnorsk debatt” har ei oppfatning av at dei står i ein språkleg konkurransesituasjon, der utvida rettar for det samiske går ut over det norske språket. Etter klassifiseringa til Sebba (2007) blir dette då ein interspråkleg grunn for språkleg variasjon. Eksempla under kan illustrere korleis ei slik forståing kjem til uttrykk på “Nordnorsk debatt”:

- Er det ikke enklere at samene lærer norsk?
- Om 30 år eller der omkring vil vi sannsynligvis streve for å berge det norske språket.
- Da mener jeg at det er mer praktisk at vi kommuniserer på Norsk i Norge

I lys av dette kan det bevisste eller ubevisste føremålet med å halde seg til ein av dei to rettskrivingsnormalane vere å konsolidere hegemoniet til norsk over samisk (Woolard 2008:306). Dette kan derfor vere eit eksempel på språk brukt for å skape Abstand (Sebba 2007:114). Om dette er riktig tolking av den låge delen ortografiske avvik, er språkideologien om anonymitet verksam. Woolard (2008:306) seier at det er nettopp det dominerande språket som har privilegiet og fordelene av å representere den anonyme stemma frå “nowhere”. Eit dominerande språk kan oppnå *saturation of consciousness* i eit samfunn. Omgrepet låner Woolard frå teoretikaren Williams (2006:135) og kan best omsettast til metta medvit. Om ein variant eller varietet oppnår metta medvit, har han fått ein

overordna posisjon som alle held for sjølvsgd og ingen lenger stiller spørsmål ved (Woolard 2008:306). Silverstein (2003:219) omtalar det som “ærefrykt for standarden”.

Den fremste innvendinga mot at standardortografien bidrar til å konsolidere hegemoniet til norsk over samisk, er at språkbrukarar i valkampen 2017 neppe har behov for å understreke dette hegemoniet fordi meir enn 100 års fornorskingspolitikk har gjort jobben. Det kan likevel hende at vi her møter det Mæhlum og Hårstad (2018:314) kallar ein “stivnet ideologi i form av sterke institusjonelt forankrete føringar for hva som er god og riktig praksis”. Dei brukar omgrepet homogeniserande instans for arenaane der ein stivna ideologi verkar, og nemner skulen som eit historisk eksempel. Den høge bruken av standardisert språk om samepolitikk gjer det interessant å diskutere om ein digital språkbruksarena som Facebook er ein ny homogeniserande instans i Nord-Noreg.

Eit djupdykk i den sosiale profilen for gruppene som er med i debattane, støttar tolkinga om standardortografi brukt i protest. *Tabell 4* viser kva kjønn språkbrukarane har, både i materialet som heilskap og i samtalan relevante for denne undersøkinga.⁴

Tema	Språkbrukarar
Ytringar om alle tema (N=1949)	N=901 Menn: 68 % (615) Kvinner: 32 % (286)
Ytringar om innvandringspolitikk (N=932)	N=439 Menn: 57 % (251) Kvinner: 43 % (188)
Ytringar om samepolitikk (N=82)	N=44 Menn: 82 % (36) Kvinner: 18 % (8)

Tabell 4: Kjønnfordeling i “Nordnorsk debatt”

Tabell 4 viser at det er flest menn som deltar i dei politiske debattane på “Nordnorsk debatt”. 68 prosent av dei unike språkbrukarane bak ytringane i materialet er menn, og 32 prosent er kvinner. Denne overvekta av menn er endå større i debattane om samepolitikk. I denne gruppa er 82 prosent menn, altså 14 prosentpoeng meir enn i materialet som heilskap.

Eit omvendt forhold, med kvinner i overvekt i gruppa, kunne vore ei naturleg forklaring på at det språklege materialet har færre ortografiske avvik. Det er eit kjent sosiolingvistisk fenomen at kvinner brukar fleire standardiserte former enn menn og gjerne leiar an i språkendingar som går i retning av fleire standardiserte former (Holmes 2008:221–222).

I staden dominerer altså menn denne gruppa, og ei slik kjønnfordeling opnar for å leite etter andre forklaringar på denne språklege praksisen i debattane om samepolitikk. Ei forklaring kan då vere at menn, som altså elles standardiserer

⁴ Kjønn er koda etter namnet språkbrukaren har gitt profilen sin på Facebook.

mindre enn kvinner, brukar standardortografien for å styrke det norske språklege og kulturelle hegemoniet. I så fall har ortografien fått symbolsk signifikans (Sebba 2007:2) eller blitt eit ikon for dette hegemoniet (Irvine & Gal 2000; Sebba 2007: 82–83).

Nokon av dei som veit mykje om korleis nordnorske menn opptrer i dei samepolitiske debattane på internett, er dei som starta og driv den lukka Facebook-gruppa “Duodáš Sámečielahemi - Dokumenter Samehetsen”. Sidan 2017 har medlemmane i denne gruppa samla inn og arkivert kommentarfelt der samiske forhold er tema, ikkje minst på “Nordnorsk debatt”.^{5,6} Dei mannlege debattantane er i sterk overvekt i det store materialet som denne gruppa har samla inn, og som ber preg av hets og annan negativ retorikk om samar, samisk språk og kultur (Initiativtakar for gruppa, H.S. Magga, personleg kommunikasjon, 3. januar 2021). *Tabell 4* viser at menn er i overvekt også i dei samepolitiske debattane i materialet for denne undersøkinga, og då er det mindre sannsynleg at standardortografien er brukt i respekt for temaet dei skriv om eller samiske mottakarar av budskapet.

Om vi tolkar standardortografien som eit uttrykk for protest meir enn respekt, kan vi også forklare at diskusjonane om innvandring har signifikant fleire ortografiske avvik. Begge temaa handlar om omsynet til minoritetar, men dei inter-språklege grunnane (Sebba 2007:162) verkar neppe på same måte i desse diskusjonane. Språkbrukarane har neppe det same behovet for å posisjonere norsk i møtet med innvandrarar. Denne gruppa er langt meir mangfaldig enn den samiske befolkninga i Noreg, og dei har andre språklege rettar. Det er kanskje ein annan grunn til at *tabell 1* viser eit anna språkleg mønster i samtalanane om innvandringspolitikk, og det er tema for neste del.

6.3 Engasjerte debattantar om innvandring

Innvandringspolitikk er nemleg eit tema der signifikant fleire av ytringane har ortografiske avvik enn i resten av materialet. *Tabell 2* og *3* viste også at språkbrukarane brukar signifikant kortare tid etter førre ytring før dei har produsert og publisert si eiga om innvandringspolitikk, men at dei samtidig skriv signifikant lengre om dette temaet. Desse samtalanane kombinerer altså fleire ortografiske avvik med kortare responstid og lengre ytringar. Det kan tyde på at språkbrukarane på “Nordnorsk debatt” i mindre grad utnyttar potensialet i den asynkrone samtalen til å planlegge språket og ytringane om innvandringspolitikk. Forklaringa kan ganske enkelt vere at debattantane er meir engasjerte og har meir på hjartet om innvandring enn om andre tema. Når desse engasjerte språk-

⁵ 3. januar 2020 har denne Facebook-gruppa 1284 medlemmar.

⁶ Eg diskuterer ikkje her om det kan vere forskingsetisk tilrådeleg å gjere det innsamla materialet til datagrunnlag for vidare studiar om CMC om samepolitikk.

brukarane skal skrive meir på kortare tid, kan det også gi fleire ortografiske avvik når “tidspresset er større” (Evjen 2011:15).

‘Velgerundersøkelsen’ frå Statistisk sentralbyrå (2017) støttar denne forklaringa. Tala frå undersøkinga viser at innvandring var den viktigaste saka for veljarane ved stortingsvalet i 2017. 28 prosent av veljarane meinte dei hadde denne saka høgast i bevisstheita då dei stemte. Det er meir enn dobbelt så mange som ved stortingsvalet i 2013.

Aktiviteten til språkbrukarane på “Nordnorsk debatt” viser kanskje det same engasjementet i innvandringspolitikken. *Tabell 4* viste at det står 439 unike språkbrukarar bak dei 932 ytringane om innvandringspolitikk i materialet. Desse høge tala tydar i seg sjølv på eit stort engasjement for denne saka. Det er ikkje noko anna tema i materialet med fleire ytringar eller som har aktivisert fleire språkbrukarar. Til samanlikning står det altså 44 språkbrukarar bak dei 88 ytringane om samepolitikk. Det er hovudsakeleg ulike språkbrukarar som deltar i samtalanane om desse to temaa. Unntaket er seks språkbrukarar, alle menn, som har deltatt i debattane om både innvandringspolitikk og samepolitikk. *Tabell 5* viser resultatane etter eit djupdykk i aktiviteten til denne vesle gruppa av språkbrukarar.

Språkbrukar	Ytringar		Sum ytringar
	Innvandring	Samepolitikk	
Mann 1	1	1	2
Mann 2	36	1	37
Mann 3	6	1	7
Mann 4	10	4	14
Mann 5	2	1	3
Mann 6	5	1	6

Tabell 5: Språkbrukarar som ytrar seg om både innvandring og samepolitikk

Tala i tabellen er så små at vi skal vere forsiktige med å lese for mykje ut av dei. Likevel er det interessant å sjå at ingen av dei seks er meir engasjerte i samtalanane om samepolitikk enn dei er når innvandring er tema. Berre ein av dei seks (Mann 1) har ytra seg like mykje om samepolitikk som om innvandringspolitikk. Alle dei fem andre har vore monaleg meir aktive i debattane om innvandringspolitikk enn i debattane om samepolitikk. Dette mønsteret styrker tolkinga av at innvandringspolitikk var eit svært engasjerande tema i valkampen 2017. Det kan ha resultert i dei mange og lange ytringane, som i tillegg har mange ortografiske avvik og kortare responstid.

7 Oppsummering og avslutning

Undersøkinga av 1949 ytringar frå Facebook-sida “Nordnorsk debatt” ønsker å finne normer i politiske debattar i sosiale medium. Det første forskingsspørsmålet spurte om dei ortografiske avvika er meir vanleg enn uvanleg i politisk CMC, og det er dei: 54 prosent av ytringane i materialet bryt med rettskrivingsnormalane ved å korte ned på orda eller ved å bruke teikn eller bokstavar på ein ukonvensjonell måte. Det er likevel lite som tyder på at denne overvekta av ortografiske avvik representerer det språklege forfallet som den moralske panikken (Thurlow 2006) fortel at CMC fører til. Ein detaljstudie av det digitale språket tyder på at språkbrukarane meistrar både standarden og ei vidare ortografisk norm og vekslar mellom desse. Dermed kan vi sjå på den høge andelen ortografiske avvik som uttrykk for ei vid norm og ikkje som eit resultat av språkleg forfall i CMC.

Eit anna djupdykk i materialet tar utgangspunkt i den delen av den moralske panikken som går ut over det reint lingvistiske og held CMC ansvarleg for å øydelegge sosiale strukturar og interaksjonar (Thurlow 2006:677). Ortografiske avvik som forsterkar prosodien eller viser oppøsing, slik at stilen i samtalen blir konfronterande, ser ikkje ut til å dominere i “Nordnorsk debatt”. Då blir det også vanskeleg å seie at dei er ikoniske eller at den konfronterande stilen er essensen i politisk CMC (Sebba 2007:83).

Om norma for politisk CMC er så vid som denne undersøkinga antydgar, bør det få konsekvensar for synet på samfunnsdebatten og dei som deltar i han. Thurlow (2006:670) peikar på at tolking av CMC kan bygge eller rive sosio-økonomiske strukturar når dei fungerer som ein “powerful gatekeeper”. Ein kan altså ikkje forvente standardisert ortografi i politiske debattar på digitale flater. Det er grunn til uro om politikarar, journalistar og andre politiske agendasettarar devaluerer deltakarane på ein digital språkbruksarena ut frå den språklege åtferda deira all den tid åtferda ganske enkelt er i tråd med norma for arenaen.

I diskusjonane om samepolitikk er det derimot signifikant færre ytringar med avvik frå standardortografi. Dei ortografiske avvika er altså *ikkje* vanlegare i den digitale, politiske samtalen når samepolitikk er tema, som det andre forskingsspørsmålet spurte om. Ein måte å sjå dette resultatet på er at språkbrukarane i respekt for denne betente saka vel det mest nøytrale skriftspråket dei kjenner. Det er ei tolking som baserer seg på teorien frå Marwick og boyd (2011) om at språkbrukarar i sosiale medium tilpassar seg den mest sensitive mottakaren i det førestilte publikumet.

Den andre tolkinga av dette resultatet er at språkbrukarane bevisst eller ubevisst vil markere “norskheit”. I så fall brukar debattantane dette språktrekket for å styrke hegemoniet til den norske majoritetskulturen over den samiske mindretalskulturen. Den siste tolkinga blir styrkt blant anna av at det er sterk overvekt av menn i gruppa som deltar i debattane om samepolitikk. Frå før veit vi at det først og fremst er kvinner som standardiserer språkleg, og at menn er i

overvekt i anna materiale som viser hets og negativ omtale av urfolksomgrepet og samepolitiske rettar.

To så ulike forklaringar på det same språktrekket illustrerer behovet for meir forskning på språkleg variasjon i sosiale medium. Denne studien av ytringane frå “Nordnorsk debatt” er kvantitativt innretta, med djupdykk i avgrensa delar av materialet. Ytringane i materialet er koda og deretter studerte på *gruppenivå*. I ein supplerande studie kan ein med kvalitative metodar studere vekslingane innanfor ein og same samtale eller korleis ein og same språkbrukar vekslar frå den eine samtalen til den andre. Ein slik kvalitativ studie på *individ- og samtalenivå* kan gi klarare svar på spørsmålet om dei ortografiske avvika er brukt for å dempe eller forsterke stilen i politisk CMC. Sameleis kan meir informasjon om eit mindre materiale om samepolitikk seie meir om ortografi brukt som ein språkleg ressurs for forhandling og posisjonering i møtet mellom den samiske minoritetskulturen og den norske majoritetskulturen med språkleg hegemoni.

Referansar

- Androutsopoulos, J. 2000. Non-standard spellings in media texts: The case of German fanzies. *Journal of Sociolinguistics*, 4(4), 514–533.
<https://doi.org/10.1111/1467-9481.00128>
- Androutsopoulos, J. 2011. Language change and digital media: A review of conceptions and evidence. I T. Kristiansen & N. Coupland (red.), *Standard Languages and Language Standards in a Changing Europe*. Oslo: Novus, 145–159.
- Bakkevoll, G. 2019. “Mye tøv du skriv”: *Språklege og semiotiske ressursar i politisk CMC*. Masteroppgåve i nordisk språk. Tromsø: UiT Noregs arktiske universitet.
- Bondevik, K. M. 2019, 9. oktober. Språklig søppel er en trussel mot demokratiet. *Aftenposten*.
<https://www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/y3y8nE/spraaklig-soeppel-er-en-trussel-mot-demokratiet-kjell-magne-bondevik>
- Bucher, T. 2012. Want to be on the top? Algorithmic power and the threat of invisibility on Facebook. *New Media & Society*, 14(7), 1164–1180.
<https://doi.org/10.1177/1461444812440159>
- Enjolras, B., Karlsen, R., Steen-Johnsen, K. & Wollebæk, D. 2013. *Liker, liker ikke. #sosiale medier, samfunnsengasjement og offentlighet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Evjen, L.R. 2011. *æ sitt med klump i halsen når æ skriv det hær: Dialekt i skriftspråket i debattforum knytt til tre norske nettaviser*. Masteroppgåve i nordisk språk. Tromsø: Universitetet i Tromsø.
- Hellevik, O. 1999. *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Hjarvard, S. 2007. Sprogets medialisering. *Språk i Norden*, 38(1), 29–45.
- Holmes, J. 2008. *An Introduction to Sociolinguistics*. 3. utg. Harlow: Pearson Longman.
- Hougaard, T. & Balleby, L. 2019. Medialektale træk i digitale dialoger. *Språk i Norden*, 49(1), 7–23.
- Irvine, J.T. & Gal, S. 2000. Language ideology and linguistic differentiation. I P.V. Kroskrity (red.), *Regimes of Language: Ideologies, Politics, and Identities*. Santa Fe, New Mexico: School of American Research Press, 35–84.
- Jaffe, A. & Walton, S. 2002. The voices people read: Orthography and the representation of non-standard speech. *Journal of Sociolinguistics*, 4(4), 561–587. <https://doi.org/10.1111/1467-9481.00130>
- Jaspers, J. 2006. Stylizing Standard Dutch by Moroccan boys in Antwerp. *Linguistics and Education*, 17(2), 131–156. <https://doi.org/10.1016/j.linged.2006.09.001>
- Kloss, H. 1967. 'Abstand Languages' and 'Ausbau Languages'. *Anthropological Linguistics*, 9(7), 29–41.
- Kutrovac, M. & Preus, A. 2018, 4. november. Ekspert: – Steng kommentarfeltene. TV2. <https://www.tv2.no/a/10187756/>
- Lande, T.M. 2017. “My kjedelige grena i ol ass”: Stilistisk variasjon i en gruppechat på Facebook. Masteroppgåve i nordisk språk. Tromsø: UiT Noregs arktiske universitet.
- Lie, S. 2011. *Det digitale språket*. Oslo: Ling forlag.
- Litt, E. 2012. Knock, Knock. Who’s there? The imagined audience. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 56(3), 330–345. <https://doi.org/10.1080/08838151.2012.705195>
- Marwick, A.E. & boyd, d. 2011. I tweet honestly, I tweet passionately: Twitter users, context collapse, and the imagined audience. *New Media and Society*, 13(1), 114–133. <https://doi.org/10.1177/1461444810365313>
- Mæhlum, B. & Hårstad, S. 2018. Nasjonale og regionale identiteter. I T. Bull (red.), *Ideologi*. I H. Sandøy & A. Nesse (hovedred.), *Norsk språkhistorie*. Bd. III. Oslo: Novus forlag, 245–326.
- NESH Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. 2014. *Etiske retningslinjer for forskning på Internett*. <https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-forskning-pa-internett.pdf>
- Rathje, M. 2018. Genre- og kontekstanalyse – Verbale kortformer i unges digitale tekster og skoletekster. I A.C. Stæhr & K.K. Mortensen (red.), *Sociale medier og sprog. Analytiske tilgange*. Frederiksberg: Samfundslitteratur, 93–120.
- Rotevatn, A.G. 2014. *Språk i spagaten. Facebook-språket. Om normert språk og dialekt blant vestlandselevar*. Masteroppgåve i nynorsk skriftkultur. Volda: Høgskulen i Volda.

- Sebba, M. 2007. *Spelling and Society: The Culture and Politics of Orthography around the World*. Cambridge: Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511486739>
- Silverstein, M. 2003. Indexical order and the dialectics of sociolinguistic life. *Language & Communication*, 23(3-4), 193–229.
[https://doi.org/10.1016/S0271-5309\(03\)00013-2](https://doi.org/10.1016/S0271-5309(03)00013-2)
- Språkrådet. 2019, 16. januar. *Skriveregler*.
<https://www.sprakradet.no/sprakhjelp/Skriveregler/>
- Statistisk sentralbyrå. 2017. *Drøyt 1 av 4 tenkte på innvandring da de stemte*.
<https://www.ssb.no/valg/artikler-og-publikasjoner/droyt-1-av-4-tenkte-pa-innvandring-da-de-stemte>
- Strand, S.E. 2018. “*Hvis æ skriv bokmål te når av trondheimsvennan mine så får æ kjeft for at æ har blitt så fin*”: En sosiolingvistisk studie av språkbruk på Messenger. Masteroppgåve i nordisk språk. Trondheim: NTNU.
- Stæhr, A. 2016. Languaging and normativity on Facebook. I K. Arnaut, M.S. Karrebæk, M. Spotti, & J. Blommaert (red.), *Engaging Superdiversity: Recombining Spaces, Times and Language Practices*. Bristol: Multilingual Matters, 170–195. <https://doi.org/10.21832/9781783096800>
- Tagg, C. & Seargeant, P. 2016. Facebook and the discursive construction of the social network. I A. Georgakopoulou & T. Spilioti (red.), *The Routledge Handbook of Language and Digital Communication*. London: Routledge, 339–353.
- Thurlow, C. 2006. From statistical panic to moral panic: The metadiscursive construction and popular exaggeration of new media language in the print media. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 11(3), 667–701.
<https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2006.00031.x>
- Vangsnes, Ø. 2013. *Språkleg toleranse i Noreg - Norge, for faen!* Oslo: Samlaget.
- Williams, R. 2006. Base and superstructure in Marxist cultural theory. I M.G. Durham & D.M. Kellner (red.), *Media and Cultural Studies: Keywords*. Oxford: Blackwell Publishing, 130–143.
- Woolard, K.A. 2008. Language and identity choice in Catalonia: The interplay of contrasting ideologies of linguistic authority. I K. Süselbeck, U. Mühlischlegel & P. Masson (red.), *Lengua, nación e identidad. La regulación del plurilingüismo en España y América Latina*. Frankfurt am Main: Vervuert/Madrid: Iberoamericana, 303–323.
- Østerud, Ø., Goldmann, K. & Pedersen, M.N. 1997. *Statsvitenskapelig leksikon*. Oslo: Universitetsforlaget.

English title and abstract

Standardized online language in protest or respect? Orthographic deviations in political CMC

This article presents an analysis of 1,949 online discussion entries from "Nordnorsk debatt", the Facebook page on which the regional newspaper *Nordlys* launches online debates. All discussion entries investigated are from the 2017 election campaign. A key finding in the study is that online language in political discussions about Sami politics is notably more normative than discussions about other political topics. In the material as a whole, 54 per cent of the statements have at least one orthographic deviation. In such cases, the comment or the response on Facebook differs from the two Norwegian written standards (*Bokmål* and *Nynorsk*) by shortening the words or by using punctuation or letters in an unconventional way. By that we can say that the norm in political online language expands the official standards of written Norwegian. However, this predominance of orthographic deviations does not appear to have been created by language users who do not master the standard, and the deviations therefore hardly represent a linguistic decline. Nor do orality markers that amplify the prosody or show temper dominate in the material. There is therefore no reason to say that such orthographic deviations are iconic or that the confrontational style is the essence of political CMC. The article provides two alternative explanations of the significantly lower amount of orthographic deviations in digital statements about Sami politics. The first, and consensus-oriented explanation, is that the language users choose a neutral written standard out of respect of this controversial case. The second, and more conflict-oriented, explanation is that these language acts index that one wants to be loyal to or favours the Norwegian culture and language over the Sami. If this is the case, the debaters consciously or unconsciously use linguistic variation to strengthen the majority culture's linguistic hegemony. In the article I argue for the conflict-oriented explanation, also because men are strongly overrepresented in these debates. Towards the end of the article, I compare the CMC in debates about Sami politics and immigration policy.

Key words: CMC, online language, moral panic, orthographic deviations, social media, Sami, Sami politics, immigration policy

Geir Bakkevoll
Master i nordisk språk

Institutt for språk og kultur
UiT Noregs arktiske universitet
geir.bakkevoll@gmail.com